

Драган Јовашевић

Правни факултет, Универзитет у Нишу

ОДГОВОРНОСТ ЗА МЕЂУНАРОДНЕ ЗЛОЧИНЕ У СВЕТЛУ ПРАКСЕ ХАШКОГ ТРИБУНАЛА

Сажетак

Међународно кривично право као систем правних прописа садржаних у актима међународне заједнице, али и у националном (интерном) кривичном законодавству појединих држава предвиђа кривичну одговорност и кажњивост за већи број међународних кривичних дела. То су дела којима се крше ратни закони и обичаји рата (међународно хуманитарно право) и којима се повређује или угрожава мир међу народима и безбедност човечанства. За ова кривична дела су у међународном, али и у националном кривичном праву прописане најтеже врсте и мере казни које уопште познаје кривично законодавство данас. За учиниоце ових кривичних дела у одређеним случајевима је примарна надлежност међународних судских (наднационалних) органа као што је Хашки трибунал. У овом раду се анализирају појам и карактеристике међународних кривичних дела предвиђених у Статуту Хашког трибунала.

Кључне речи: међународно кривично право, Хашки трибунал, кривична дела, одговорност, казне

Увод

Недавно се навршило две деценије постојања и рада Хашког трибунала који је за све ово време прешао дуг пут од оспоравања, како од лаичке, тако и стручне јавности, до прихватања његове пуне надлежности и сарадње са њим од стране заинтересованих држава, у првом реду Хрватске, Босне и Херцеговине и Србије.

Последње пресуде којима су изречене дугогодишње затворске казне високим политичким (Никола Шаиновић), војним (генерал Небојша Павковић и генерал Владимир Лазаревић) и полицијским (генерал Властимир Ђорђевић) функционерима поново је актуелизовао питање „праведности“ пред овим међународним судским органом. У Схевенингену – притворској јединици Хашког трибунала остала су још два председника: Горан Хаџић, председник Републике Српска Крајина и Радован Караџић, председник Републике Српске, генерал Ратко Младић, командант Војске Републике Српске и лидер опозиционе политичке странке у Републици Србији Војислав Шешељ којима кривични поступци још увек нису окончани.

За двадесет година рада пред Хашким трибуналом је оптужено укупно 161 лице и то: 110 срба, 34 хрвата, 9 бошњака, 7 албанца и један македонац. Од укупног броја оптужених, до сада су осуђена 82 лица на укупно 1.215 година затвора и то: 62 србина на 974,5 година затвора и пет доживотних казни, 12 хрвата на 166 година затвора, 5 бошњака на 43,5 године затвора, два албанца на 19 година затвора и један македонац на 12 година затвора. Казна доживотног затвора је изречена следећим оптуженим србима: Станиславу Галићу, Милану Лукићу, Вујадину Поповићу, Љубиши Беари и Здравку Толимиру.

Поред тога, за време суђења (без окончања кривичног поступка) је умрло неколико оптужених лица и то: Ђорђе Ђукић, Славко Докмановић, Мехмед Алагић, Милан Ковачевић и Слободан Милошевић, док је на издржавању изречене казне умрло још четири лица. Сви оптужени пред овим трибуналом су били мушкарци, а само је једна жена и то Биљана Плавшић, бивша председница Републике Српске која се после нагодне са Тужилаштвом 2003. године осуђена на 11 година затвора.

Пред Трибуналом су у току још три првостепена судска процеса и то: Горану Хаџићу, бившем председнику Републике Српске крајине, Радовану Караџићу, бившем председнику Републике Српске и Ратку Младићу, бившем команданту главног штаба Војске Републике Српске.

Крајем 2010. године Савет безбедности, који је иначе својом Резолуцијом маја 1993. године и основао Хашки трибунал, је одредио да се до 31. децембра 2014. године морају окончати сви започети судски процеси, а након тога се недовршени поступци преносе на „Међународни резидуални механизам“ Хашког трибунала, односно препуштају се појединим националним правосудним систе-

мима. До сада је уступљено националном правосудју свега једанаест предмета и то судовима у Босни и Херцеговини.

МЕЂУНАРОДНА КРИВИЧНА ДЕЛА

У међународном кривичном праву¹⁾ које представља систем правних прописа којима се утврђује кривична одговорност и кажњивост за међународна кривична дела разликују се две врсте дела.

Прву групу чине међународна кривична дела предвиђена међународним правним актима. Овде спадају: а) кривична дела предвиђена у Статуту Међународног војног суда. То су кривична дела садржана у Нирнбершкој и Токијској пресуди, као и Закону број 10. Контролног савета за Немачку²⁾: 1. злочин против мира (члан 6. став 2. тачка а.), 2. ратни злочин (члан 6. став 2. тачка б.) и 3. злочин против човечности (члан 6. став 2. тачка ц.); б) кривична дела предвиђена у Статуту Хашког трибунала за бившу СФР Југославију: 1. тешке повреде Женевских конвенција из 1949. године (члан 2.), 2. кршење закона и обичаја ратовања (члан 3.), 3. геноцид (члан 4.) и 4. злочин против човечности (члан 5.); в) кривична дела предвиђена у Статуту Међународног кривичног трибунала за Руанду: 1. геноцид (члан 2.), 2. злочин против човечности (члан 3.) и 3. тешко кршење члана 3. Женевских конвенција из 1949. године и Другог допунског протокола из 1977. године (члан 4.) и г) кривична дела предвиђена у Статуту сталног Међународног кривичног суда (тзв. Римском Статуту): 1. агресија (члан 5.), 2. геноцид (члан 6.), 3. злочин против човечности (члан 7.) и 4. ратни злочини (члан 8.)³⁾.

Другу групу међународних кривичних дела чине она дела која су прописана одредбама националног кривичног законодавства – у конкретном случају у Кривичном законнику Републике Србије⁴⁾ (КЗ РС) из 2005. године. Овде спадају кривична дела која су предвиђена у глави тридесет четвртој Кривичног законика Републике Србије међу којима су најзначајнија следећа дела: 1. геноцид (члан 370.), 2. злочин против човечности (члан 371.), 3. ратни злочин против цивилног становништва (члан 372.), 4. ратни злочин

1) Д. Јовашевић, *Међународно кривично право*, Ниш, 2011, стр. 78-79.

2) Љ. Прљета, *Злочин против човечности и међународног права*, Београд, 1992, стр. 113-116.

3) Б. Петровић, Д. Јовашевић, *Међународно кривично право*, Сарајево, 2011, стр. 231-233.

4) *Службени гласник Републике Србије*, бр. 85/2005. Више: Д. Јовашевић, *Кривични законик Републике Србије са уводним коментаром*, Београд, 2007.

против рањеника и болесника (члан 373.), 5. ратни злочин против ратних заробљеника (члан 374.) и 6. организовање и подстицање на извршење геноцида и ратних злочина (члан 375.)⁵⁾.

Полазна тачка јесте Статут првог међународног, наднационалног кривичног суда - Међународног војног суда у Нирнбергу, који је судио одговорним лицима за учињена тешка међународна кривична дела током Другог светског рата

МЕЂУНАРОДНА КРИВИЧНА ДЕЛА ПРЕМА НИРНБЕРШКОМ ПРАВУ

Статут међународног војног суда⁶⁾ усвојен на основу Лондонског споразума савезничких сила 8. августа 1945. године⁷⁾ у члану 6. одређује међународна кривична дела чији ће учиниоци као појединци или као чланови организације бити суђени од стране овог суда. То су⁸⁾: 1. злочини против мира, 2. ратни злочини и 3. злочини против човечности⁹⁾. Поред непосредних извршилаца ових међународних кривичних дела (злочина), кривично су одговорна и лица која се јављају у својству вође, организатора, подстрекача или другог саучесника, а која су учествовала у састављању или извршењу неког заједничког плана или завере ради извршења неког од напред наведених злочина. Овде се, заправо, ради о одговорности и кажњавању саучесника за извршена дела по принципу субјективне акцесорне кривичне одговорности¹⁰⁾.

Злочин против мира (члан 6. став 2. тачка а.) представља међународно кривично дело које се састоји у планирању, припремању, започињању или вођењу агресорског рата или рата којим се крше међународни уговори, споразуми или гаранције, као и у учествовању у неком заједничком плану или завери за извршење неког од ових дела. Овде се ради о кривичном делу које је управљено против међународног мира, а којим се изазива, планира, започиње или води нападачки или агресивни рат (који је иначе забрањен одредбама међународног ратног права - Бријан-Келоговим пактом

5) В. Ђурђић, Д. Јовашевић, *Кривично право, Посебни део*, Београд, 2010, стр. 278-283.

6) Д. Радуловић, *Међународно кривично право*, Подгорица, 1999, стр. 114.

7) *Нирнбершка пресуда*, Београд, 1948, стр. 13-19.

8) М. Merle, *Le proces de Nuremberg et le chatiment des criminels de guerre*, Paris, 1949, str. 56-71.

9) Љ. Прљета, *Злочин против човечности и међународног права*, оп. цит. стр. 35-46 .

10) W.M.A. Dijk, J.I. Hovens, *Arresting war criminals*, Hague, 2001, str. 56-78.

или Париским пактом из 1928. године)¹¹⁾. Према овој одредби самостално кривично дело представљају и припремне радње, као и само започињање (покушај) овог дела.

Ратни злочини се могу одредити као нарочито тешке повреде правила или обичаја рата које су као такво дело одређене одговарајућим међународним правним актом. Тако према Статуту Међународног војног суда (члан 6. став 2. тачка б.), а потом и према схватањима садржаним у Нирнбершкој пресуди ратни злочини представљају повреде ратних закона и обичаја рата које обухватају (али се и не ограничавају само на њих)¹²⁾: 1. убиство, злостављање или одвођење на принудни рад или на који други циљ цивилног становништва окупираних територије или у окупирану територију, 2. убиство или злостављање ратних заробљеника или лица на мору, 3. убијање талаца, 4. пљачкање јавне или приватне имовине и 5. намерно разарање градова, вароши или села или пустошење неоправдано војним потребама¹³⁾.

Овде се ради о делима којима се крше одредбе женевских и хашких конвенција¹⁴⁾, а која су управљена према цивилном, неборачком становништву окупираних територије (ратни злочин против цивилног становништва) или према ратним заробљеницима (ратни злочин против ратних заробљеника). Интересантно је да ову кривичноправну заштиту не уживају (изричито наведени) рањеници, болесници, санитетско или верско особље.

Злочин против човечности¹⁵⁾ (члан 6. став 2. тачка ц.) је по први пут дефинисан управо Статутом Међународног војног суда. Ту спадају следећи акти: 1. убиства, 2. истребљење, 3. поробљавање, 4. депортација и 5. остала нечовечна дела. За постојање злочина против човечности битно је испуњење још два елемента. То су: 1. да је радња извршена против било ког цивилног становништва и 2. да се радња предузима у одређено време - пре или за време траја-

11) М. Радојковић, *Рат и међународно право*, Београд, 1947, стр. 41-49.

12) R.H. Jackson, *The case the nazi war criminals*, New York, 1946, str. 18-32.

13) И. Јосиповић, *Ратни злочини – приручник за праћење суђења*, Осиејек, 2007, стр. 34-59.

14) A. Neave, *Nuremberg: особно свједочанство о суђењу главним нацистичким ратним злочинцима 1945-1946.*, Загреб, 1980, стр. 54-89.

15) Почетак инкриминације злочина против човечности датира из времена Првог светског рата као реакција савезничких сила на злочине које су извршиле турске власти у току 1915. године над Јерменима. Велика Британија и царска Русија су у заједничкој ноти оптужиле Порту за „злочине против човечности и цивилизације“. На Версајској мировној конференцији је 1919. године најављено установљење међународног кривичног суда који би, између осталог, био надлежан и за „кршење закона човечности“. Тај предлог је спречен од стране САД са образложењем да још увек нема утврђених и универзалних стандарда човечности.

ња рата. При томе се као злочин против човечности сматра и свако прогањање на политичкој, расној или верској основи у извршењу или у вези било којег злочина у надлежности овог суда без обзира да ли се тиме врше или не врше повреде закона оне земље у којој су злочини извршени¹⁶⁾. Овим се кривичним делом практично целим људским групама (припадницима политичке, расне или верске групе) онемогућава или отежава живљење, и то како за време рата, тако и пре рата. Ово је било једино међународно кривично дело из надлежности Међународног војног суда које се могло извршити независно од рата или оружаног сукоба¹⁷⁾.

Иста међународна кривична дела познаје и Закон број 10. Контролног савета за кажњавање лица одговорних за ратне злочине, злочине против мира и злочине против човечности у члану 2. с тим што поред наведене три врсте злочина познаје и посебно дело које се састоји у самом чланству у злочиначкој групи или организацији које су од стране Међународног војног суда проглашене злочиначким¹⁸⁾. У ставу 2. овог члана Закон је изричито одредио да се за ове злочине могу казнити следећа лица: 1. свако лице без обзира на држављанство или својство у коме је делало ако је било главни учинилац или саучесник, 2. лице које је наредило или подстицало или се сагласило са извршењем неког од ових кривичних дела, 3. лице које је било повезано са плановима или радњама које су довеле до извршења неког дела, 4. лице које је било члан организације или групе за вршење ових кривичних дела, 5. лице које је имало високи политички, грађански или војни положај у Немачкој или у некој земљи која је била њен савезник или заједно са њом ратовала или је била њен сателит и 6. лице које је имало висок положај у финансијском, индустријском или привредном животу било које од тих земаља.

МЕЂУНАРОДНА КРИВИЧНА ДЕЛА ПРЕМА СТАТУТУ ХАШКОГ ТРИБУНАЛА

Резолуцијом Савета безбедности Организације уједињених нација број 827 од 25. маја 1993. године усвојен је Статут Међународног трибунала за гоњење лица одговорних за озбиљне повреде

16) М. Марковић, «Нирнбершко суђење – примена нових начела у међународном кривичном праву», *Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања*, Београд, бр. 2/1973, стр. 176-180.

17) М. Colin, *Le crime contre l'humanité*, Eres, 1996, стр. 56-81.

18) Љ. Прљета, *Злочин против човечности и међународног права*, оп. цит. стр. 47-53.

међународног хуманитарног права извршене на територији бивше СФР Југославије почев од 1991. године. Овај Статут (познат као Статут „Хашког трибунала“) познаје четири врсте међународних кривичних дела. То су: 1. тешке повреде Женевских конвенција од 1949. године, 2. кршење закона и обичаја ратовања, 3. геноцид и 4. злочини против човечности¹⁹⁾.

У члану 2. Статут Хашког трибунала предвиђа кривично дело под називом: „Тешке повреде Женевских конвенција од 1949. године“. Ово међународно кривично дело чини лице које изврши или нареди вршење тешких повреда Женевских конвенција од 12. августа 1949. године против лица или имовине које се састоји у²⁰⁾: 1. намерном убијању, 2. мучењу и нехуманом поступању укључујући и биолошке експерименте, 3. намерном проузроковању патњи и тешких телесних повреда и нарушавању здравља, 4. масовном разарању и присвајању имовине које није оправдано војном потребом, а које је извршено незаконито и безобзирно, 5. присиљавању ратних заробљеника или цивила да служе у оружаним снагама непријатељске силе, 6. намерном лишавању ратних заробљеника и цивила права на поштено и регуларно суђење, 7. незаконитој депортацији, трансферу или незаконитом затварању цивила и 8. узимању цивила као талаца.

„Кршење закона и обичаја ратовања“ је међународно кривично дело предвиђено у члану 3. Статута Хашког трибунала. Дело чини лице које предузме неку од следећих алтернативно наведених радњи извршења (при чему се дело не ограничава само на ове радње): 1. употреби бојне отрове или друго оружје намењено да наноси сувишне и непотребне патње, 2. безобзирно разара места, градове или села или их пустоши ако то није оправдано војном потребом, 3. нападне, бомбардује било којим средством небрањене градове, села, насеља или зграде, 4. осваја, разара или намерно оштећује институције намењене религији, добротворним активностима или образовању, уметности или науци, историјским споменицима или уметничким или научним радовима и 5. пљачка јавну или приватну имовину.

Кроз ово међународно кривично дело²¹⁾ заправо су инкриминисана следећа противправна понашања²²⁾: 1. кршење одредби Же-

19) Д. Јовашевић, *Коментар Кривичног закона СР Југославије*, Београд, 2002, стр. 14.

20) И. Јосиповић, *Хашко имплементацијско казнено право*, Загреб, 2000, стр. 263-298.

21) R. Gutman, D. Rieff, *Crimes of war: what the public should know*, New York, London, 1999, str. 78-95.

22) V. Maugham, *UN and war crimes*, London, 1951, str. 109-127.

невских конвенција које нису квалификоване као „тешке повреде“, 2. кршење члана 3. Женевских конвенција из 1949. године и других обичајних правила унутрашњих сукоба и 3. кршење споразума којима се обавезују стране у сукобу нпр. споразума који још нису прерасли у обичајно међународно право.

Најтеже кривично дело данашњице „злочин над злочинима“ – геноцид²³⁾ је предвиђено у члану 4. Статута Хашког трибунала. Ово дело се састоји у намерном²⁴⁾ уништењу²⁵⁾ у целини или делимично националне, етничке, расне или религиозне групе. Пракса Хашког трибунала није прихватила екстензивно тумачење појма геноцида које би укључивало намеру уништења националног, језичког, верског, културног или неког другог идентитета групе, а без њеног физичког уништења. Битно је за постојање овог међународног кривичног дела да је у напред наведеној намери²⁶⁾ предузета једна од следећих више алтернативно предвиђених радњи: 1. убијање чланова одређене групе, 2. проузроковање физичких или менталних повреда члановима групе, 3 намерно смештање чланова групе у такве услове живота смишљене да доведу до њеног физичког, делимичног или потпуног уништења²⁷⁾, 4. спровођење мера

23) M. Prince, M.A. Prince, *UN genocido impuni: L' Armenocide*, Beirut, 1967, str. 78-92; F.Chalk, K. Jonassohn, *The history and sociology of genocide: analyses and case studies*, New Haven, London, 1990, str. 57-82.

24) Геноцидна намера је најзначајнија карактеристика кривичног дела геноцида. Она се мора односити на уништење значајног дела групе. Тај значајан део је довољно „значајан“ да утиче на групу у целини. Овај квантитативни критеријум је допуњен и могућношћу које су извршиоци овог кривичног дела стајале на располагању, па се тако ова намера доказује и када је она испољена само у односу на групу у оквиру ограниченог географског подручја. И коначно, геноцидна намера узима у обзир и квалитативне одлике нападнутог дела групе дозвољавајући могућност да се као суштински део укупне групе квалификује онај део који представља њен симбол или је битан за њен опстанак (пресуда у случају Примена Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида у предмету Босна и Херцеговина против Србије и Црне Горе од 26. фебруара 2007. године).

25) Уништење групе значи физичку деструкцију, а не деструкцију њеног културног бића.

26) Постојање геноцидне намере у досадашњој пракси Хашког трибунала је утврђивано путем следећих критеријума: а) општи контекст који обухвата следеће елементе: 1) ширина и распрострањеност извршених дела, 2) шира политичка доктрина из које су дела произилазила, 3) обим остварених или покушаних дела, 4) методичност у планирању убијања, 5) систематичност убијања и уклањања лешева, 6) дискриминаторски карактер дела и 7) дискриминаторска намера оптуженог, б) извршење других кривичних дела систематски усмерених против исте групе, ц) број почињених злочина, д) систематско усмеравање на цивиле због њихове припадности одређеној групи и е) понављање деструктивних и дискриминаторских дела.

27) У пракси Хашког трибунала овај облик геноцида је извршаван следећим делатностима: а) држањем затвореника у загушљивим и пренатрпаним просторијама, б) спавање затвореника на поду и без ћебади, ц) ускраћивање затвореницима хране и воде, д) давање затвореницима нечисте воде која би проузроковала њихово оболевање, е) ускраћивање лекова затвореницима, ф) неуказивање лекарске помоћи затвореницима и г) излагање затвореника напорном раду.

са намером да се спречи рађање унутар групе и 5. намерно премештање деце једне групе у другу групу.

Поред непосредног предузимања наведених радњи (непосредни извршилац), као радње извршења геноцида сматрају се и следеће: 1. учешће у завери ради вршења геноцида, 2. директно и јавно подстицање на вршење геноцида (подстрекавање), 3. покушај вршења геноцида као и 4. саучесништво у било ком облику у вршењу геноцида.

„Злочин против човечности“ представља кривично дело предвиђено у члану 5. Статута Хашког трибунала. Код описа бића овог међународног кривичног дела изричито је наведено да се његова радња може предузети само за време оружаног сукоба (међународног или унутрашњег карактера) према цивилном становништву ако се састоји у: 1. убиству, 2. истребљењу, 3. заробљавању, 4. депортацији, 5. затварању, 6. мучењу, 7. силовању, 8. прогону на политичкој, расној и религијској основи и 9. предузимању друге нечовечне радње.

Да би се могло радити о злочину против човечности Статутом наведене делатности морају бити извршене под следећим условима ²⁸⁾: 1. мора постојати напад – напад постоји и када није употребљена оружана сила, али ако се он јавља у облику злостављања цивилног становништва или у поступцима којима се припремају овакве радње, 2. дела оптуженог морају бити део тог напада, 3. напад мора бити усмерен против цивилног становништва било које категорије, 4. напад мора бити распрострањен или систематски. Напад је распрострањен када је по својој природи опсежан или када је управљен против великог броја лица. Напад је систематски када се односи на организовану природу аката насиља при чему постоји мала вероватноћа да се то случајно догодило и 5. извршилац дела мора да зна (да је свестан) да његова дела улазе у оквир распрострањеног или систематског напада усмереног против цивилног становништва.

* * *

Војни или цивилни *ad hoc* трибунали формирани после Другог светског рата ради суђења учиниоцима најтежих међународних кривичних дела нису успели да задовоље захтеве правде и правичности, задовољења жртава, ни помирење побеђених и поражених.

28) Б. Иванишевић, Г. Илић, Т. Вишњић, В. Јањић, *Водич кроз Хашки трибунал*, Београд, 2007, стр. 83-108.

Стога су бројне међународне конференције одржане под окриљем ОУН разматрале могућност оснивања наднационалног, универзалног судског органа који би судио свима и свугде за учињена најтежа кривична дела против човечности и међународног хуманитарног права.

Но, и поред таквих захтева, почетком деведесетих година 20. века се формирају два *ad hoc* трибунала и то за бившу СФР Југославију и Руанду. Тако је маја 1993. године Резолуцијом Савета безбедности број 827 формиран Хашки трибунал за утврђивање кривичне одговорности и изрицање кривичних санкција оптуженима за повреде међународног хуманитарног права у ратним збивањима на тлу бивше СФР Југославије почев од 1991. године. Нешто касније новембра 1994. године сличан Трибунал за Руанду је формиран Резолуцијом Савета безбедности број 955.

У надлежности Хашког трибунала који је средином године „прославио“ двадесет година постојања и рада јесте утврђивање кривичне одговорности и изрицање казни учиниоцима најтежих међународних кривичних дела чије карактеристике и обележја бића утврђује овај Статут. То су следећа међународна кривична дела: геноцид, злочин против човечности, кршење закона и обичаја ратовања и тешке повреде женевских конвенција. Правна теорија и богата судска пракса Хашког трибунала, као и пракса кривичног правосуђа у Србији, Хрватској и Босни и Херцеговини која се налања на хашку праксу у потпуности су дефинисала бројна спорна питања у вези са правном квалификацијом ових међународних кривичних дела.

ЛИТЕРАТУРА

- Gutman, R., Rieff, D., *Crimes of war: what the public should know*, New York, London, 1999.
- Dijk, W.M.A., Novens, J.I., *Arresting war criminals*, Hague, 2001.
- Ђурђић, В., Јовашевић, Д., *Кривично право, Посебни део*, Београд, 2010.
- Иванишевић, Б., Илић, Г., Вишњић, Т., Јањић, В., *Водич кроз Хашки трибунал*, Београд, 2007.
- Jackson, R.H., *The case the nazi war criminals*, New York, 1946.
- Јовашевић, Д., *Коментар Кривичног закона СР Југославије*, Београд, 2002.
- Јовашевић, Д., *Кривични законик Републике Србије са уводним коментаром*, Београд, 2007.
- Јовашевић, Д., *Међународно кривично право*, Ниш, 2011.
- Јосиповић, И., *Хашко имплементацијско казнено право*, Загреб, 2000.
- Јосиповић, И., *Ратни злочини – приручник за праћење суђења*, Осиејек, 2007.

- Марковић, М., „Нирнбершко суђење – примена нових начела у међународном кривичном праву», *Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања*, Београд, бр. 2/1973.
- Maughan, V., *UN and war crimes*, London, 1951.
- Merle, M., *Le proces de Nuremberg et le chatiment des criminels de guerre*, Paris, 1949.
- Neave, A., *Nuremberg: особно свједочанство о суђењу главним нацистичким ратним злочинцима 1945-1946.*, Загреб, 1980.
- Нирнбершка пресуда*, Београд, 1948.
- Петровић, Б., Јовашевић, Д., *Међународно кривично право*, Сарајево, 2011.
- Prince, M., Prince, M.A., *UN genocido impuni: L' Armenocide*, Beirut, 1967.
- Прљета, Љ., *Злочин против човечности и међународног права*, Београд, 1992.
- Радојковић, М., *Рат и међународно право*, Београд, 1947.
- Радуловић, Д., *Међународно кривично право*, Подгорица, 1999.
- Colin, M., *Le crime contre l'humanité*, Eres, 1996.
- Chalk, F., Jonassohn, K., *The history and sociology of genocide: analyses and case studies*, New Haven, London, 1990.

Dragan Jovasevic
RESPONSIBILITY FOR INTERNATIONAL
CRIMES IN THE LIGHT OF THE HAGUE
TRIBUNAL JURISPRUDENCE

Resume

With the entry into force of the Statute of the Hague Tribunale on May 1993, a new branch of criminal law finally live – international criminal law. International criminal law as a system of legal rules contained in the documents of international community and in the documents of national (internal) criminal law provides for criminal liability and punishment for a great number of international crimes. These crimes are acts of breaking war laws and rules of warfare (international humanitarian law) and also they are the acts of harming or imperiling the peace among nations and the security of mankind.

These are next crimes: genocide, crime against humanity, war crimes and crime of aggression. For these acts there are provided most severe penalties and measures of punishment known in the criminal law today. For perpetrators of these crimes in certain cases the primary jurisdiction is the one of international criminal court (supra-national) authorities, such as f.e. Nuremberg or Tokyo military Tribunale, Hague Tribunale, the Criminal court of Rome, etc. This paper analyzes the international crimes stated in the Hague Statute of the International criminal court, in order to be able to fully consider the characteristics of

these crimes which are otherwise provided in the provisions of the new criminal legislation of Republic of Serbia adopted in 2005.

Key words: international criminal law, Hague Tribunale, crime, responsibility, penalties

* Овај рад је примљен 17. децембра 2013. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 25. марта 2014. године.